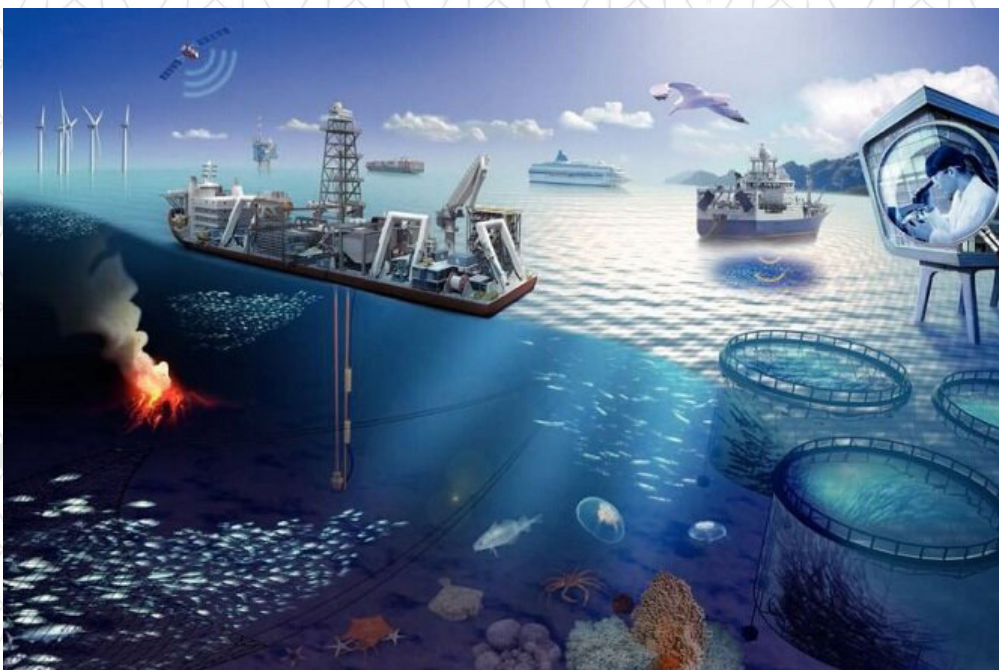

اقدامات حمایتی کشورهای منتخب در حمایت از توسعه اقتصاد دریامحور

(با تأکید بر گردشگری؛ موضوع بند «ج» ماده (۸۳) برنامه هفتم پیشرفت)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۹/۲۴

شماره مسلسل:

۲۱۱۸۲

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

عنوان گزارش:

اقدامات حمایتی کشورهای منتخب در حمایت از توسعه اقتصاد دریامحور (با تأکید بر گردشگری؛
موضوع بند «ج» ماده (۸۳) برنامه هفتم پیشرفت)

نوع گزارش: طرح / لایحه ، راهبردی ، نظارتی ، پیش نویس قانونی

نام دفتر:

مطالعات فرهنگی و آموزش (گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری)

تهیه و تدوین:

زهرا راجی

مدیر مطالعه:

سعید شفیعا

ناظر علمی:

موسی بیات

ناظر علمی خارج از مرکز:

علی شکوری (عضو هیئت علمی گروه سیاستگذاری اجتماعی دانشگاه تهران)

اظهار نظر کننده داخل مرکز:

برزین جعفر تاش امیری (دفتر مطالعات اقتصادی)

اظهار نظر کننده خارج از مرکز:

علی اصغر سعیدی (عضو هیئت علمی گروه سیاستگذاری اجتماعی دانشگاه تهران)

صفحه آرا:

سیده فاطمه ابوطالبی

ویراستار ادبی:

زهرا عطاردی

واژه‌های کلیدی:

۱. گردشگری ساحلی- دریایی
۲. مدیریت یکپارچه گردشگری
۳. اقتصاد دریامحور

تاریخ شروع مطالعه:

۱۴۰۴/۰۷/۰۱

فهرست مطالب

چکیده.....	۶
خلاصه مدیریتی.....	۷
۱. مقدمه.....	۹
۲. نحوه گزینش مقاصد مورد مطالعه از میان کشورهای دریایی.....	۱۰
۳. پیشران‌های دولتی در راستای تسریع در توسعه سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری ساحلی و دریایی.....	۱۰
۴. ترکیه.....	۱۱
۵. کره جنوبی.....	۱۲
۶. اسپانیا.....	۱۳
۷. مالزی.....	۱۵
۸. عمان.....	۱۶
۹. بحث و نتیجه‌گیری.....	۱۹
منابع و مأخذ.....	۲۱

فهرست جدول

جدول ۱. اقدامات کشورهای در راستای حمایت از گردشگری ساحلی و دریایی.....	۱۷
--	----

اقدامات حمایتی کشورهای منتخب در حمایت از توسعه اقتصاد دریامحور

(با تأکید بر گردشگری؛ موضوع بند «ج» ماده (۸۳) برنامه هفتم پیشرفت)

Doi: [10.22034/report.mrc.2025.1404.33.9.21182](https://doi.org/10.22034/report.mrc.2025.1404.33.9.21182)

چکیده

رشد تمامی شاخه‌های گردشگری به‌نحوی متوازن در گروه بهره‌گیری بهینه از ظرفیت‌های موجود و اتخاذ رویکردی یکپارچه است. گردشگری ساحلی و دریایی به‌عنوان یکی از ارکان اقتصاد دریامحور نیز از این قاعده مستثنا نیست. ایران با برخورداری بیش از ۵۸۰۰ کیلومتر نوار ساحلی و پهنه دریایی قابل توجه، دارای ظرفیت گسترده‌ای برای بهره‌مندی از مواهب اقتصاد دریامحور با تمرکز بر گردشگری است. چنان‌که ذیل مواد (۶۰)، (۶۱) و بند «ج» ماده (۸۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت نیز بر لزوم اتخاذ راهبردهایی جهت حمایت از توسعه اقتصاد دریامحور با تأکید بر گردشگری دریایی و ساحلی تأکید شده است.

گزینش و اجرایی‌سازی راهبردهای موفقیت‌آمیز در این حوزه در گروه مجموعه اقداماتی از جمله شناسایی راهبردهای موفق سایر مقاصد در جریان حمایت از توسعه اقتصاد دریامحور است. از آنجا که مطالعات تطبیقی در این حوزه می‌توانند به ارائه درکی واضح از راهبردهای مؤثر منجر شوند؛ در گزارش حاضر به انجام مطالعه‌ای تطبیقی با تمرکز بر ۵ کشور ترکیه، کره جنوبی، اسپانیا، مالزی و عمان پرداخته شده است. نتایج حاکی از آن است که کشورها جهت حمایت از توسعه اقتصاد دریامحور ذیل ۶ مقوله حمایت مالی، زیرساختی، آموزشی، اقدامات نظارتی، قانونی و هوشمندسازی به اقداماتی از قبیل ارائه حمایت‌های مالی و صدور مجوز سرمایه‌گذاری ضمن مشروط‌سازی آنها به گذرانیدن دوره‌های آموزشی، تخصیص زمین/اسکله به‌مدت حداقل ۳۰ سال، ارائه حمایت‌های آموزشی از تعاونی‌های محلی و جامعه محلی جهت تقویت اشتغال محلی، تسهیل صدور مجوز فعالیت در عرصه گردشگری ساحلی/دریایی در نقاط کم‌گردشگر پذیر و ... پرداخته‌اند. ارائه تسهیلات بانکی کم‌بهره با مدت تنفس بالاتر از ۱۰ سال (ویژه طرح‌های ناظر بر مناطق کمتر توسعه‌یافته) و نظارت بر فرایند صدور مجوزها به‌منظور تسهیل در سرمایه‌گذاری در این حوزه نیز از جمله راهبردهای به‌کار گرفته شده توسط شماری از کشورها جهت رونق گردشگری به‌شمار می‌رود.

بیان / شرح مسئله

ایران با برخورداری از ۵۸۰۰ کیلومتر نوار ساحلی و اتخاذ سیاست‌های راهبردی در زمینه بهره‌مندی بهینه از ساحل و دریا در زمره کشورهای دارای خط ساحلی فعال قرار می‌گیرد. این امتیاز ویژه، کشور را از فرصت بهره‌مندی از مواهب اقتصاد دریامحور برخوردار کرده است. ضرورت بهره‌مندی از مواهب گردشگری دریایی و ساحلی در کشور و لزوم حمایت از توسعه اقتصاد دریامحور به **تصویب بند «ج» ماده (۸۳)، مواد (۶۰) و (۶۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت** منجر شده است. موادی که ضمن تأکید بر تسهیل ورود بخش خصوصی و تعاونی به حوزه گردشگری، مدیریت یکپارچه این بخش از گردشگری و بهره‌مند بهینه از ظرفیت‌های موجود به لزوم حمایت‌های دولتی در راستای توسعه گردشگری ساحلی و دریایی اشاره دارند. بدین منظور در مطالعه حاضر جهت نیل به درکی تطبیقی از راهبردهای موفق در حمایت از توسعه اقتصاد دریامحور با تأکید بر گردشگری به ارزیابی اقدامات پنج کشور ترکیه، اسپانیا، مالزی، کره جنوبی و عمان به‌عنوان کشورهای موفق در مدیریت گردشگری ساحلی و دریایی و جذب سرمایه‌گذاران خصوصی پرداخته شده است.^۱

نقطه نظرات / یافته‌های کلیدی

- نتایج حاکی از آن هستند که مقاصد مورد ارزیابی به منظور حمایت از توسعه اقتصاد دریامحور به مجموعه‌ای از اقدامات ذیل ۶ راهبرد حمایت‌های مالی، زیرساختی، اقدامات نظارتی، قانونی، آموزشی و ترویجی و تحقق هوشمندسازی پرداخته و از دست‌اندازی بر راهبردی واحد اجتناب کرده‌اند. به عبارت دیگر، باید اذعان کرد رشد این شاخه از گردشگری در گروه اقدامات مدیریتی ترکیبی و اتخاذ رویکردی زنجیروار به آنهاست.
- در مواردی به منظور ارتقای دسترس‌پذیری به سفر و بهره‌مندی بهینه از ظرفیت‌های گردشگری آبی به مشروط‌سازی دریافت شماری از حمایت‌های مالی به سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه یافته و کم‌گردشگر پذیر، مدیریت فشار گردشگری با توجه به مفهوم ظرفیت‌پذیری و تحقق دسترس‌پذیری برای اقبال مختلف جمعیت پرداخته شده است.
- در شماری از مقاصد به منظور حمایت از سرمایه‌گذاران حوزه گردشگری ساحلی و دریایی، حمایت از کسب و کارهای محلی، ایجاد امکان رصد تغییرات اقلیمی و محیطی نقاط هدف و بهبود بازارهای مقاصد به ارائه وام کم‌بهره به سرمایه‌گذاران در راستای تجهیز نقاط هدف به سازوکارهای هوشمند پرداخته شده است.
- در شماری از مقاصد به منظور تضمین همسویی طرح با اصول پایداری و اطمینان از حسن انجام کار توسط سرمایه‌گذار، شرکت در دوره‌های آموزشی ارائه شده توسط دولت شرط دریافت پروانه سرمایه‌گذاری، مشوق‌ها و تسهیلات مالی بوده است.
- در ارائه مشوق‌های مالی برای سرمایه‌گذاران طرح‌های ناظر بر مناطق کم‌گردشگر پذیر و طرح‌های ناظر بر ساماندهی ترافیک در مقاصد گردشگری ساحلی / دریایی امتیازات ویژه‌ای از قبیل اولویت‌دهی به طرح‌ها در ارائه تسهیلات بانکی و در نظر گرفتن مهلت تنفس بلندمدت در نظر گرفته شده است.
- در مواردی به منظور پیروی از الگوی توسعه مشارکتی گردشگری ساحلی و دریایی، دریافت گزارش‌های مردمی در خصوص تخلفات سرمایه‌گذاری حوزه مذکور و دخیل ساختن جامعه محلی در فرایند رشد این شاخه از گردشگری به آموزش و جذب نیروی محلی در قالب همیاران سلامت ساحل و دریا پرداخته شده است.

۱. چنان‌که در ادامه شرح داده خواهد شد، برخورداری از خط ساحلی فعال در حوزه گردشگری، قرابت سیاست‌های گردشگری با ایران اسلامی و برنامه‌ریزی موفق برای حفاظت ساحلی از جمله شاخص‌های گزینش کشورها در مطالعه حاضر هستند.

پیشنهاد راهکارهای تقنینی، نظارتی یا سیاستی

پیشنهاد‌های زیر با تأکید بر رویکردی زنجیره‌ای ارائه می‌شود:

- به منظور حمایت از سرمایه‌گذاران حوزه گردشگری ساحلی و دریایی توأم با تضمین کارایی طرح‌ها و اجرای سیاست‌ها در چارچوب حفاظت محیطی پیشنهاد می‌شود به مشروط‌سازی دریافت حمایت‌های مالی، اخذ پروانه سرمایه‌گذاری به گذرانیدن دوره‌های آموزشی پرداخته شود. اتخاذ چنین رویکردی ضمن کاهش مخاطرات ساختاری و محیطی در فعالیتهای دریایی، تخصیص بهینه منابع حمایتی را تضمین کرده و از ورود سرمایه‌گذاران فاقد صلاحیت جلوگیری می‌کند. امری که در نهایت سبب تقویت پایداری در بهره‌برداری بهینه، افزایش بازده سرمایه‌گذاری و ارتقای کارآمدی سیاست‌های توسعه اقتصاد دریامحور می‌شود.
- به منظور تسهیل ورود تعاونی‌ها و سرمایه‌گذاران محلی حوزه گردشگری دریایی و ساحلی به مثابه یکی از ظرفیتهای توسعه گردشگری دریایی/ساحلی، پیشنهاد می‌شود دولت اقدام به اعطای معافیت‌های مالیاتی با تمرکز بر رویکرد پلکانی کاهش مشروط بر شرکت داوطلبانه در دوره‌های آموزشی و فنی و تسریع در رویه‌های اخذ مجوزهای سرمایه‌گذاری کند.
- در راستای ارتقای دسترس‌پذیری به سفر، ایجاد توازن در مقاصد گردشگری دریایی و رونق این شاخه از گردشگری در مناطق کمتر توسعه‌یافته، پیشنهاد می‌شود طرح‌های ناظر بر گردشگری دریایی/ساحلی در چنین مناطقی در خصوص دریافت حمایت‌های مالی با مهلت تنفس بلندمدت به لحاظ زمانی در اولویت قرار گیرند.
- به منظور پیروی از الگوی توسعه مشارکتی گردشگری در جریان ارائه حمایت‌های آموزشی، ارتقای میزان و کیفیت گزارش‌های تخلفات سرمایه‌گذاری حوزه مذکور پیشنهاد می‌شود با همکاری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداری‌ها به آموزش و جذب نیروی محلی در قالب همیاران سلامت ساحل و دریا و فعال‌سازی سامانه مردمی در زمینه گزارش تخلفات و آسیب‌های محیطی پرداخته شود.
- به منظور ارتقای مدیریت مقاصد گردشگری ساحلی/دریایی و افزایش رصدپذیری تغییرات اقلیمی و خط ساحلی پیشنهاد می‌شود مناطق گردشگری دریایی/ساحلی به سامانه‌های هوشمند پایش و پیش‌بینی تغییرات اقلیمی و خط ساحلی مجهز شوند. این اقدام امکان رصد مستمر تغییرات محیطی و کاهش احتمال وقوع مخاطرات عملیاتی را فراهم می‌کند.
- به منظور حمایت از سرمایه‌گذاران حوزه گردشگری دریامحور و تسهیل صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری گردشگری دریایی/ساحلی همسو با قانون [تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار](#) (مصوب ۱۴۰۱/۲/۵) در راستای مانع‌زدایی از فضای کسب و کار ضروری است بر روند صدور مجوزهای این حوزه در درگاه ملی صدور مجوزها و نظارتی مستمر و سامان‌مند صورت پذیرد.
- با نظر بر حکم بند «ج» ماده (۸۳) برنامه هفتم پیشرفت با موضوع تشکیل شورای استانی به ریاست وزیر کشور یا نمایندگان واجد شرایط جهت ایجاد مدیریت یکپارچه و عدم ارائه گزارش مطلوب در سال اول اجرای برنامه، بایسته است کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی بر اجرای این حکم نظارت داشته باشد.

۱. مقدمه

اقتصاد دریامحور فرصت‌های بی‌بدیلی را برای مقاصد به‌همراه دارد. گردشگری دریایی / ساحلی به‌عنوان یکی از شاخه‌های کلیدی این اقتصاد، نقش مهمی در جذب سرمایه‌گذاری، ارتقای توانمندی جوامع محلی و بهره‌برداری پایدار از ظرفیت‌های ساحلی دارد [۱]. از آنجاکه کشور ایران از ۵۸۰۰ کیلومتر نوار ساحلی برخوردار است؛ مدیریت یکپارچه گردشگری ساحلی و دریایی^۱ و اقتصاد دریامحور از اهمیت بالایی برخوردار است. مطالعات بیانگر آن هستند که مدیریت یکپارچه گردشگری ساحلی و دریایی، به‌سازگاری میان فعالیت‌های دولتی و بخش خصوصی، حفاظت مؤثر محیطی، ارتقای توانمندی و مشارکت جامعه محلی و ذی‌نفعان و تقویت اقتصاد ساحلی منتهی می‌شود [۲، ۳، ۴، ۵، ۶]. به‌این ترتیب و به‌منظور تسهیل، تشویق و ایجاد مدیریت یکپارچه و متمرکز با رعایت قوانین و مقررات ذیل بند «ج» ماده (۸۳) برنامه هفتم پیشرفت، تمامی تصمیم‌گیری‌ها جهت اجرای طرح‌های گردشگری اعم از صدور مجوز از طریق درگاه ملی مجوزهای کسب و کار، پاسخ استعلامات، نحوه فرایند و قراردادهای واگذاری عرصه ساحلی و پهنه دریایی، استفاده از اسکله‌های موجود برای کاربری ترکیبی گردشگری یا مسافری با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار، به‌شورایی در هر استان ساحلی باریاست وزیر کشور یا نماینده وی که دارای شرایط شرعی لازم از جمله وثاقت و امانت است و عضویت استانداران، مدیران کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی (دبیر)، منابع طبیعی و آبخیزداری، بنادر و دریانوردی و حفاظت محیط زیست استان و رئیس فدراسیون نجات غریق و غواصی جمهوری اسلامی ایران بدون حق رأی تفویض می‌شود. ذیل مواد (۶۰) و (۶۱) برنامه هفتم پیشرفت نیز بر حمایت از اقتصاد دریامحور با عطف تمرکز بر همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت نیرو، سازمان حفاظت از محیط زیست و بهره‌گیری بهینه از ظرفیت‌های موجود با تمرکز بر همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت راه و شهرسازی تأکید شده است. به‌طور مشخص یکی از راهبردهای مؤثر در به‌کارگیری اقدامات موفقیت‌آمیز در باب بهره‌گیری از این ظرفیت‌های قانونی، کسب آگاهی از نقاط قوت ضعف عملکردی سایر کشورها جهت الگوگیری و بومی‌سازی راهبردهای موفق و احتراز از اقدامات نادرست است. بدین ترتیب در مطالعه تطبیقی حاضر به ارزیابی نحوه مدیریت یکپارچه گردشگری ساحلی و دریایی و حمایت دولت از اقتصاد دریامحور با تأکید بر گردشگری در پنج کشور دریایی پرداخته شده است.

۲. نحوه گزینش مقاصد مورد مطالعه از میان کشورهای دریایی

از میان کشورهای دریایی، تلاش شده است به ارزیابی اقدامات کشورهای پرداخته شود که دست کم دارای یکی از معیارهای بر خور داری از خط ساحلی فعال در حوزه گردشگری، قربت سیاست‌های گردشگری با ایران اسلامی و برنامه‌ریزی موفق برای حفاظت ساحلی، گردشگری دریایی/ساحلی و سیاست‌های سبز هستند. بر این اساس، کشورهایی چون ترکیه، عمان، مالزی، اسپانیا و کره جنوبی گزینش شدند.

۳. پیشران‌های دولتی در راستای تسریع در توسعه سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری ساحلی و دریایی

مرور مطالعات پیشین حاکی از آن است که مقاصد منتخب جهت حمایت از اقتصاد دریامحور به مجموعه‌ای از راهبردها متوسل شده‌اند که می‌توان آنها را ذیل مقولاتی از قبیل پیشران‌های مالی، زیرساختی، پیشران‌های ترویجی و آموزشی، هوشمندسازی، پیشران‌های نظارتی و قانونی ساماندهی کرد [۸، ۷، ۹ و ۱۰].

الف) حمایت‌های مالی: معافیت از حقوق گمرکی، معافیت از مالیات بر دارایی، معافیت از مالیات بر انتقال املاک، معافیت از مالیات بر ارزش افزوده و معافیت از مالیات بر درآمد برای سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و تعاونی‌ها، پوشش بخشی از هزینه آب/برق/گاز، واگذاری بلندمدت زمین و اسکله، ارائه یارانه خرید تجهیزات گردشگری ساحلی، ارائه اعتبارات مالی جهت نوسازی زیرساخت‌های گردشگری ساحلی و دریایی، ارائه یارانه آموزش نیروی انسانی و ارائه وام کم‌بهره از جمله مفاهیمی هستند که ذیل مقوله پیشران‌های مالی قابل ساماندهی هستند.

ب) حمایت‌های ترویجی و آموزشی: ارائه مشاوره کسب و کار به سرمایه‌گذاران خصوصی و تعاونی‌ها، تبلیغ کسب و کارهای گردشگری ساحلی/دریایی در عرصه بین‌الملل، آموزش به فعالان حوزه گردشگری ساحلی/دریایی، ایجاد کارزارهای تبلیغاتی و آموزش پارک بانان و هم‌یاران ناظر بر سلامت سواحل را می‌توان از جمله اقدامات کشورهای مورد ارزیابی جهت ترویج و آموزش در حوزه گردشگری دریایی و ساحلی دانست.

ج) حمایت در راستای هوشمندسازی: ایجاد امکان اتصال مناطق ساحلی به شبکه اینترنت پرسرعت، طراحی سامانه‌های هوشمند جهت پایش تغییرات خط ساحلی، ارائه سیستم پیش‌داشت (رزرو) برخط در مناطق گردشگری ساحلی و دریایی نیز از جمله اقداماتی هستند که می‌توان آنها را به‌مثابه اقدامات پیشران در حوزه تسهیل و تسریع سرمایه‌گذاری گردشگری ساحلی و دریایی در مناطق مورد ارزیابی قلمداد کرد.

د) حمایت‌های نظارتی: ایجاد نهادهای نظارتی دولتی به‌منظور ایجاد هماهنگی میان دستگاه‌های دولتی، نهادهای خصوصی و بخش محلی فعال در حوزه گردشگری دریایی و ساحلی و همچنین جلوگیری از تداخل وظایف میان نهادهای نام‌برده از جمله پیشران‌های نظارتی هستند که در شماری از کشورها به‌عنوان راهبردی در راستای مدیریت یکپارچه گردشگری به کار گرفته شده‌اند.

ه) حمایت‌های قانونی: تسهیل صدور مجوز سرمایه‌گذاری ساحلی/دریایی از قبیل حذف مراحل زائد و زمان‌بر و ایجاد پنجره واحد خدمات الکترونیک را می‌توان ذیل پیشران‌های قانونی ساماندهی کرد که در بسیاری از کشورهای دارای خط ساحلی فعال به‌منظور تسهیل ورود بخش خصوصی و تعاونی به حوزه گردشگری ساحلی و دریایی به کار گرفته شده است.

و) حمایت‌های زیرساختی: به‌طور کلی می‌توان احداث و توسعه بنادر تفریحی و گردشگری، توسعه و بهبود خطوط حمل‌ونقلی، تخصیص اراضی به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی، تأمین زیرساخت‌های انرژی و ... را از جمله حمایت‌های زیرساختی دولت‌ها در راستای توسعه اقتصاد دریامحور با تأکید بر گردشگری به‌شمار آورد.

۴. ترکیه

ترکیه دارای بیش از ۷۲۰۰ کیلومتر خط ساحلی است. این کشور با استفاده از سیاست‌های تشویق سرمایه‌گذاری خصوصی و بازاریابی توانسته گردشگری ساحلی را به یکی از منابع اصلی ارز آوری تبدیل کند [۱۱].

به طور مشخص به منظور تسهیل، تشویق و ایجاد مدیریت یکپارچه و متمرکز گردشگری دریایی/ساحلی سازمان توسعه گردشگری ترکیه^۱ به مثابه نهاد مرکزی دارای اختیار در حوزه ایجاد و مدیریت مناطق گردشگری ویژه ساحلی، هماهنگی میان نهادهای دولتی و محلی و ... شناخته شده است. این سازمان در خصوص ایجاد و مدیریت مناطق گردشگری ویژه ساحلی^۲ دارای اختیاراتی از قبیل تعیین مناطق خاص برای توسعه گردشگری ساحلی با توجه به ظرفیت‌های طبیعی و اقتصادی و وضع قوانین اختصاصی برای این مناطق است [۱۲]. همچنین این سازمان تسهیل ارتباط میان بخش خصوصی، تعاونی‌ها و نهادهای دولتی برای تسریع در روند سرمایه‌گذاری، هماهنگی مستمر با وزارتخانه‌های محیط زیست، گردشگری، حمل و نقل، و شهرداری‌ها جهت اجرای یکپارچه سیاست‌ها و جلوگیری از تداخل وظایف را بر عهده دارد. اعمال نظارت بر کیفیت اجرای طرح‌ها، رعایت استانداردهای زیست‌محیطی، حفظ تعادل بوم‌شناختی و ارزیابی مستمر برنامه‌ها برای بهبود مدیریت و جلوگیری از مشکلات ناشی از توسعه ناپایدار از دیگر اقدامات سازمان توسعه گردشگری است [۱۳].

به علاوه این سازمان به منظور جلب مشارکت و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی به ارائه مشوق‌های مالی و غیرمالی جهت جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در حوزه گردشگری ساحلی می‌پردازد. به طور مشخص مشوق‌های غیرمالی سازمان توسعه گردشگری در بردارنده اقداماتی از قبیل حمایت‌های فنی، مشاوره‌ای و ترویج و پیژند (برند) است. حمایت‌های مالی نیز در بردارنده تسهیلات بانکی کم‌بهره، معافیت‌های مالیاتی^۳ و حمایت‌های مستقیم زیرساختی است [۱۴]. تسهیلات بانکی کم‌بهره غالباً متوجه طرح‌های سرمایه‌گذاری بر گردشگری ساحلی و دریایی در مناطق کمتر گردشگرپذیر است. وام‌ها در این مناطق تا سقف ۷۰ درصد از هزینه تمام شده سرمایه‌گذاری را پوشش می‌دهند؛ اما مهلت تنفس برای شماری از طرح‌ها در نظر گرفته می‌شود. طرح‌های سرمایه‌گذاری بر گردشگری در مناطق کمتر گردشگرپذیر، طرح‌های ناظر بر ساماندهی وضعیت حمل و نقل و ترافیکی با توجه به ورود گردشگران از جمله طرح‌های دارای اولویت و مشمول مهلت تنفس ۱۰ ساله هستند [۱۵]. معافیت‌های مالیاتی به طور مشخص شامل معافیت از حقوق گمرکی، معافیت از مالیات بر ارزش افزوده و معافیت از مالیات بر درآمد است. ساخت و تعمیر فاضلاب توسط نهادهای محلی و واگذاری زمین برای طرح‌های گردشگری توسط دولت مرکزی از جمله حمایت‌های مستقیم زیرساختی در این کشور به شمار می‌رود [۱۶].

علاوه بر این، سازمان توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط در این کشور جهت ورود تعاونی‌ها به عرصه گردشگری ساحلی به ارائه وام‌های سرمایه‌گذاری کم‌بهره، یارانه آموزش نیروی انسانی (در زمینه‌های بازاریابی بین‌المللی، نوآوری و دیجیتال سازی) و یارانه خرید تجهیزات گردشگری ساحلی و دریایی (قایق، تجهیزات غواصی، سیستم‌های ناوبری) می‌پردازد^۴ [۱۷].

واگذاری بلندمدت زمین یا اسکله از سوی ادارات گردشگری استانی به بخش خصوصی را نیز می‌توان از دیگر اقدامات این کشور در راستای تسهیل مشارکت بخش خصوصی به شمار آورد [۱۸]. جزئیات دقیق اجاره‌بها و هزینه‌های مرتبط با واگذاری زمین یا اسکله به بخش خصوصی بر اساس ارزیابی‌های کارشناسی و توافقات میان وزارت فرهنگ و گردشگری و سرمایه‌گذاران تعیین می‌شود [۱۹].

1. Turkish Tourism Development Agency
2. Tourism Development Zones

۳. به طور مشخص، معافیت پنج ساله از مالیات بر درآمد و مالیات گمرکی.

۴. به طور مشخص برای هر واحد سرمایه‌گذار نرخ حمایت از برنامه‌های آموزشی ۱۵۰ هزار لیر ترکیه و یارانه خرید تجهیزات گردشگری ساحلی و دریایی ۲۰۰ هزار لیر است.

وزارت فرهنگ و گردشگری ترکیه^۱ با همکاری سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای^۲ و سازمان توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط^۳ با اختصاص بودجه ویژه برای آموزش‌های کسب و کار و مهارت‌های فنی، به آموزش متقاضیان و کارکنان بخش گردشگری ساحلی/دریایی می‌پردازد. اصول مدیریت سواحل، مهارت نجات غریق، غواصی حرفه‌ای، آموزش زبان‌های خارجی و... از سرفصل‌های این برنامه آموزشی هستند [۲۰]. که غالباً به صورت رایگان در اختیار متقاضیان قرار می‌گیرد. در شماری از طرح‌های سرمایه‌گذاری گردشگری ساحلی/دریایی، ارائه مدرک پایان دوره آموزشی از شروط صدور مجوز فعالیت یا تخصیص وام‌های توسعه‌ای به‌شمار می‌رود [۲۱-۲۳].

۵. کره جنوبی

کره جنوبی را می‌توان از جمله مقاصد قلمداد کرد که با بهره‌مندی از ظرفیت خط ساحلی فعال ۲۴۰۰ کیلومتری و با تکیه ویژه بر گردشگری داخلی به اقداماتی موفقیت‌آمیز در راستای بهره‌وری بهینه از گردشگری ساحلی و دریایی دست زده است. به‌طور کلی کمیسیون توسعه مناطق ساحلی،^۴ عهده‌دار ایجاد مدیریت یکپارچه و متمرکز بخش گردشگری ساحلی و دریایی به‌شمار می‌رود. از اهم اهداف این سازمان هم‌افزایی میان بخش‌های دولتی، خصوصی و تعاونی به‌منظور دستیابی به پایداری در مناطق ساحلی است [۲۴]. به‌طور مشخص این نهاد مسئول در سطح ملی به تعیین اولویت‌های توسعه‌ای با توجه به ظرفیت‌های بوم‌شناختی^۵ و نیازهای اقتصادی در نواحی ساحلی می‌پردازد [۲۵]. کمیسیون توسعه مناطق ساحلی در سطح استانی دارای نمایندگی‌هایی است که وظیفه اجرای سیاست‌های ملی کمیسیون توسعه مناطق ساحلی را دارند و فاقد اختیار سیاستگذاری مستقل هستند. همچنین ذیل این کمیسیون وظایفی از قبیل پایش تغییرات خط ساحلی، کنترل آلودگی‌های محیطی و ارزیابی تراکم گردشگران در نقاط حساس و آسیب‌پذیر تعریف شده است [۲۶]. این نهاد ملی به‌منظور تضمین مشارکت میانی و خرد و ایجاد بستر مشارکت جوامع محلی به تهیه طرح‌های منطقه‌ای برای استان‌ها و شهرهای ساحلی پرداخته است. از مهم‌ترین اقدامات دولت‌های محلی در این خصوص نظارت بر گردشگری در مناطق حساس گردشگری ساحلی با نظر بر مفهوم ظرفیت‌پذیری^۶ و با استفاده از سیستم نظارتی هوشمند بوده است [۲۷].

در این کشور ذیل قانون ویژه توسعه مناطق ساحلی شرق، غرب و جنوب کره الزام به استماع عمومی و مشورت با ساکنان در طرح‌های توسعه ساحلی مطرح شده است. مشخصاً ذیل ماده (۴) این قانون بیان می‌شود که در فرایند طرح جامع توسعه سواحل، شهرداران و فرمانداران موظف هستند پیش از نهایی‌سازی، آرای شهروندان و کارشناسان را دریافت و جلسات عمومی پرسش و پاسخ عمومی را برگزار کنند [۲۸]. همچنین براساس قانون مدیریت یکپارچه سواحل^۷ عموم مردم باید فرصت‌های بیشتری را برای مشارکت در تدوین سیاست‌های حفظ و مدیریت سواحل دریافت کنند. براساس این قانون، دولت و شهرداری‌ها مسئول تدوین سیاست‌های توسعه سواحل و شوراهای محلی مدیریت ساحلی^۸ مسئول اجرای طرح‌ها هستند [۲۹].

در نظام توسعه گردشگری ساحلی کره جنوبی، تعاونی‌های بومی و مشوق‌های اقتصادی از جمله معافیت‌های مالیاتی نقش مهمی را در جذب سرمایه‌گذار بخش خصوصی و تقویت مشارکت مردمی بر عهده دارند. معافیت‌های مالیاتی در مراحل اولیه سرمایه‌گذاری (معافیت کامل از

1. Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Türkiye

2. Vocational Qualifications Authority

3. Kosgeb

۴. این کمیسیون در سال ۲۰۰۰ در پاسخ به نیاز به مدیریتی جامع و یکپارچه ایجاد شد و مستقیماً زیر نظر وزارت اقیانوس و شیلات این کشور فعالیت می‌کند.

5. Ecological Capacity

6. Capacity Acceptance

7. Coastal Management Act

8. Municipal Coastal Management Council

مالیات بر درآمد و مالیات شرکت‌ها برای ۳ تا ۵ سال نخست و کاهش تدریجی مالیات در سال‌های بعدی)، معافیت از عوارض گمرکی برای واردات تجهیزات طرح‌های گردشگری، واگذاری زمین با اجاره‌بهای اندک و بازه زمانی پنجاه‌ساله از جمله مشوق‌های دولت برای مدیریت مشارکتی گردشگری ساحلی و دریایی است [۳۰].

توسعه زیرساخت‌های هوشمند در خدمات گردشگری محلی را نیز باید از دیگر اقدامات دولت کره در راستای تسهیل و تشویق مدیریت یکپارچه به‌شمار آورد. این اقدامات شامل اتصال مناطق ساحلی به شبکه اینترنت پرسرعت در روستاهای ساحلی برای حمایت از مشاغل، طراحی سامانه‌های هوشمند، نصب حسگرهای هوشمند و مدیریت دفع زباله است. در کره جنوبی، حمایت از مشاغل محلی به‌ویژه در مناطق ساحلی و دریایی در قالب برنامه‌های دولتی مانند طرح تحول دیجیتال گردشگری^۱ و طرح تعاونی محور^۲ صورت می‌پذیرد. این حمایت‌ها که تحت نظارت نهادهایی چون سازمان گردشگری کره، وزارت فرهنگ، ورزش و گردشگری و آژانس توسعه بازارهای محلی^۳ قرار دارند و با هدف توانمندسازی جوامع محلی و ایجاد اشتغال پایدار طراحی شده‌اند. یکی از محورهای کلیدی این برنامه‌ها، ارائه آموزش‌های تخصصی در حوزه بازاریابی دیجیتال، مدیریت کسب‌وکار، طراحی خدمات گردشگری، و برندینگ محلی است. شرکت در این دوره‌ها رایگان بوده و گواهی قابل ارائه به مشارکت‌کنندگان در این دوره‌ها دارای چندین کارکرد اساسی است. در بسیاری از مناقصات داخلی این قبیل گواهی‌ها به‌منزله سند توانمندی حرفه‌ای شناخته می‌شود و برای فعالان محلی شرط لازم برای دریافت وام است [۳۱]. این اقدامات با حمایت مالی مستقیم دولت به مشاغل کوچک^۴ و تعاونی‌های محلی، امکان ایجاد زیرساخت‌های دیجیتال مانند وبگاه‌ها، سیستم‌های پیش‌داشت (رزرو) برخط، فروشگاه اینترنتی و کارزارهای تبلیغاتی در شبکه‌های اجتماعی فراهم کرده‌اند. این حمایت منجر به رشد قابل توجه درآمد و افزایش مشارکت گردشگران در فعالیت‌های بومی شد [۳۲].

۶. اسپانیا

اسپانیا با دارا بودن خط ساحلی فعال به طول ۸۰۰۰ کیلومتر و سهم بالا در گردشگری ساحلی به اتخاذ راهبردهایی در راستای استفاده بهینه از ظرفیت ساحلی و دریایی پرداخته است.

وزارت انتقال زیست‌محیطی و چالش جمعیتی،^۵ وزارت صنایع، تجارت و گردشگری^۶ و نهاد ملی گردشگری اسپانیا به تدوین سیاست‌های کلان ملی در خصوص حفاظت از سواحل، رشد گردشگری و مدیریت زیست‌محیطی، قوانین بهره‌برداری از خطوط ساحلی و ارائه راهنمایی‌های فنی و مالی برای طرح‌های محلی می‌پردازند. به‌طور مشخص، دولت‌های محلی، اختیار صدور مجوزهای ساخت‌وساز و بهره‌برداری در نواحی ساحلی را دارند. در این میان شوراهای محلی و شهرداری‌ها در مدیریت خدمات محلی از قبیل گردآوری و امحای زباله، اجرای رویدادهای گردشگری ساحلی و دریایی و همکاری با تعاونی‌ها در طرح‌های بوم‌گردی نقش دارند [۳۳].

در این کشور جهت ایجاد مدیریت یکپارچه و تسریع در توسعه سرمایه‌گذاری بخش گردشگری ساحلی/دریایی توسط بخش‌های خصوصی و تعاونی، اهدافی چون نوسازی سواحل قدیمی، افزایش سطح نوآوری‌ها در مشاغل بومی ساحلی و دریایی، تسریع رویه‌های اخذ مجوزهای

1. Digital Tourism Transformation Program

2. Tourism Dure

3. Semas

4. Smes

۵. این وزارتخانه با ادغام مسئولیت‌های محیط زیستی، انرژی، آب و درعین حال چالش‌های جمعیتی مانند پیری، کاهش جمعیت روستاها و توزیع نامتعادل جمعیت در کشور فعالیت می‌کند.

6. Miteco

7. Ministry of Industry, Trade and Tourism

سرمایه‌گذاری دریایی و ساحلی را دنبال کرده است. این پیگیری از طریق ارائه طرح ملی گردشگری ساحلی^۱ صورت پذیرفته است. اقدامات صورت گرفته ذیل این طرح که توسط شورای گردشگری اسپانیا در سال (۲۰۱۱) رونمایی شد، شامل ارائه اعتبارات مالی در حوزه نوسازی زیرساخت‌ها در حدود ۱۱۰ میلیون یورو، تعیین خط اعتباری ویژه برای طرح‌های ساحلی و توسعه مقاصد هوشمند بوده است [۳۴ و ۳۵]. اسپانیا در راستای توسعه گردشگری ساحلی/دریایی با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و هوشمند، اقدامات گسترده‌ای را صورت داده است. از جمله مهم‌ترین این اقدامات می‌توان به ایجاد سامانه‌ای جامع برای مدیریت مقاصد گردشگری با محوریت حکمرانی، نوآوری، پایداری و دسترسی آسان اشاره کرد که امکان ارزیابی مبتنی بر داده‌ها را فراهم می‌کند [۳۶]. همچنین بنا بر یافته‌های موجود در سال ۲۰۲۳، مبلغی حدود ۴۷۸ میلیون یورو به طرح‌های توسعه پایدار گردشگری در استان‌های ساحلی اختصاص یافته است [۳۷].

در این کشور به ویژه در مناطق ساحلی و دریایی، آموزش جوامع محلی در زمینه اشتغال مرتبط با گردشگری دریایی به طور جدی توسط دولت و نهادهای محیط زیستی دنبال می‌شود. این آموزش‌ها که ذیل طرح اشتغال سبز^۲ اجرا می‌شود، به توسعه مهارت‌های حرفه‌ای کارکنان فعال در محیط‌های دریایی و ساحلی اختصاص دارد، غالباً مشمول هزینه نیز می‌شوند و در بردارنده موضوعاتی همچون مدیریت پسماند در سواحل، جلوگیری از ورود گونه‌های مهاجم، آلودگی، طبیعت‌گردی دریایی^۳ و ترویج رفتار مسئولانه گردشگران است. داشتن گواهی آن در برای دریافت وام نوعی امتیاز به شمار می‌رود [۳۸].

وام‌های ترجیحی از صندوق نوسازی زیرساخت‌های گردشگری^۴ برای کمک به شهرداری‌ها و نهادهای محلی به منظور توسعه زیرساخت‌های گردشگری ساحلی در نظر گرفته شده است. مبلغ وام با توجه به نوع طرح متفاوت بوده و وام‌ها در این حوزه معمولاً مشمول مدت بازپرداخت ده‌ساله هستند. اما تنه‌های شمارای از وام‌دارای دوره تنفس هستند؛ ضمن آنکه از جمله شروط دریافت این وام‌ها، ارائه وثایق ملکی یا ضمانت‌های بانکی است.^۵ این تضامین معمولاً برای اطمینان از بازپرداخت وام و کاهش خطر برای مؤسسات مالی مورد استفاده قرار می‌گیرند. میزان و نوع این تضامین با توجه به شرایط طرح و ارزیابی مؤسسه مالی متفاوت است. از دیگر حمایت‌های مالی دولت اسپانیا به سرمایه‌گذاران حوزه گردشگری ساحلی و دریایی، می‌توان به تخصیص زمین یا اسکله اشاره کرد. مدت زمان تخصیص اراضی ۳۰ تا ۳۵ سال است [۳۹ و ۴۰]. به علاوه در این کشور ذیل حمایت‌های مالی بخش خصوصی در صورت ورود به حوزه گردشگری ساحلی/دریایی می‌تواند از معافیت مالیاتی بر درآمد، دارایی و انتقال املاک بهره‌مند شوند [۴۱]. به طور خلاصه حمایت از توسعه اقتصاد دریامحور در اسپانیا به صورت چندسطحی و مشارکتی انجام می‌شود [۴۲].

1. National Coastal Tourism Plan
2. Empleo Verde / Green Employment
3. Sea Ecotourism
4. Fomit

۵. گفتنی است؛ غالباً شهرداری‌ها به منظور دریافت وام در عوض ارائه وثیقه ملکی، درآمدهای آتی مالیاتی را به عنوان وثیقه تعهدی معرفی می‌کنند.

مالزی با دارا بودن بیش از ۴۶۷۵ کیلومتر خط ساحلی از دهه ۱۹۹۰ سیاست‌های ناظر بر رشد گردشگری دریایی و ساحلی را در زمره سیاست‌های دارای اولویت خود قرار داده است.

مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی^۱ در مالزی فرایندی برنامه‌ریزی شده است که تلاش دارد میان توسعه اقتصادی و حفاظت محیط زیستی توازن برقرار کند. دولت مالزی به منظور تسهیل، تشویق و ایجاد مدیریت یکپارچه و متمرکز و تسریع در توسعه سرمایه‌گذاری بخش گردشگری ساحلی و دریایی توسط بخش‌های خصوصی و تعاونی و در راستای تسهیلگری سرمایه‌گذاری، به فراهم کردن مشوق‌های مالیاتی برای سرمایه‌گذاران در گردشگری پرداخته است [۴۳]. به‌طور مشخص معافیت مالیاتی پنج تا ده ساله برای ساخت مراکز اقامتی ساحلی، پارک‌های دریایی و اسکله‌های تفریحی از جمله این تسهیلگری‌هاست. همچنین ذیل قانون توسعه گردشگری به تسهیل صدور مجوز برای فعالیت‌های گردشگری دریایی پرداخته شده است. ایجاد پنجره واحد برای صدور مجوزها و مشاوره به سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در بخش‌های مرتبط با گردشگری دریایی و ارائه بسته‌های تشویقی مالیاتی و پشتیبانی مالی به طرح‌های مشارکتی^۲ و تعاونی‌ها را می‌توان ذیل راهبردهای تسهیلگری قانونی به‌شمار آورد [۴۴].

در این کشور وزارت توسعه روستایی و منطقه‌ای^۳ با همکاری وزارت گردشگری، دوره‌هایی آموزشی را برای توانمندسازی ساکنان مناطق ساحلی برگزار کرده است. ذیل برنامه تشکیل گروه‌های دریایی محلی، جامعه محلی در نقش هم‌یاران سازمان شیلات جهت نظارت بر تردد شناورها، پایش سلامت زیست‌بوم ساحلی، پاک‌سازی محیطی و مهارت‌های اقدام سریع توانمند شدند. آموزش پارک‌بانان افتخاری نیز با هدف جلب مشارکت مردمی در گزارش تخلفات پارک‌های ساحلی در سال ۲۰۲۴ آغاز شده است [۴۵]. ارائه آموزش‌ها در خصوص نحوه درخواست مجوز و استفاده از درگاه برخط در قالب کارگاه‌ها، سمینارها و دوره‌های آموزش غیررسمی نیز سبب آگاهی بیشتر سرمایه‌گذاران، کاهش خطا در فرایند درخواست‌ها و سهولت در تقاضاهای مربوطه است. شرکت در این دوره‌های آموزشی جهت دریافت پروانه سرمایه‌گذاری الزامی نیست [۴۶].

1. ICZM
2. PPP
3. KPLB

۸. عمان

عمان با دارا بودن خط ساحلی به طول ۲۰۹۲ کیلومتر به اجرای طرح‌های ساحلی و دریایی متعددی در راستای توسعه گردشگری ساحلی و دریایی و تسهیل مدیریت یکپارچه سواحل دست زده است.

سند راهبردی چشم‌انداز ۲۰۴۰ عمان^۱ یکی از اسناد راهبردی این کشور به منظور مدیریت یکپارچه گردشگری ساحلی و دریایی است. ذیل این سند به وضوح به توسعه امکانات اقامتی، خدماتی و تفریحی بنادر و سواحل جهت بهره‌مندی از مزایای اقتصادی آن پرداخته شده است [۴۷]. صدور مجوز برای طرح‌های گردشگری دریایی/ساحلی، تدوین استانداردهای توسعه پایدار برای مناطق و هماهنگی با وزارت حمل‌ونقل و محیط‌رأمی توان از جمله اقدامات وزارت میراث و گردشگری به‌شمار آورد [۴۸]. همچنین این وزارت به منظور حفاظت از محیط زیست محدوده‌های گردشگری دریایی و ساحلی، به وضع قوانین ویژه‌ای پرداخته است که از جمله آنها می‌توان به ایجاد محدودیت ساخت‌وساز در مناطق حفاظت‌شده، الزام به ارزیابی تأثیرات زیست‌محیطی برای طرح‌های دریایی و ساحلی و حفاظت از پوشش گیاهی و گونه‌های جانوری در جزایر اشاره کرد [۴۹].

عمان با تکیه بر الگوی همکاری‌های عمومی-خصوصی در طرح‌های گردشگری دریایی/ساحلی، شرایط مشارکت بخش خصوصی را تسهیل کرده است. برای جذب ذی‌نفعان خصوصی، به اعطای مشوق‌های قانونی و مالی به سرمایه‌گذاران پرداخته است؛ که از جمله آنها می‌توان به تعیین معافیت مالیاتی به مدت ۵ تا ۱۰ سال برای طرح‌های گردشگری دریایی، واگذاری زمین با قیمت ترجیحی در مناطق ساحلی کمتر توسعه‌یافته، معافیت از تعرفه واردات تجهیزات و مواد اولیه برای طرح‌های منطقه‌ای و گردشگری و تسریع در صدور مجوزها برای طرح‌های سازگار با محیط زیست اشاره کرد [۵۰ و ۵۱]. از دیگر حمایت‌ها می‌توان به تخصیص زمین به سرمایه‌گذاران طرح‌های گردشگری ساحلی/دریایی اشاره کرد. در چارچوب قانون جدید مناطق ویژه اقتصادی و آزاد عمان، زمین‌هایی برای طرح‌های گردشگری ساحلی و دریایی اختصاص داده شده است [۵۲-۵۴].

به کارگیری سازوکارهای هوشمند در مناطق ساحلی به منظور حمایت از مشاغل محلی و توسعه گردشگری ساحلی/دریایی همچون سامانه‌های هوشمند برای مدیریت ترافیک در مناطق گردشگری، ارائه اطلاعات آنی و خدمات امدادی در سواحل، اجرای طرح‌های دیجیتال نظیر برنامه‌های کاربردی گردشگری دریایی برای رزرو تورهای قایق سواری، غواصی، ماهی‌گیری و دیگر فعالیت‌های مرتبط از دیگر اقدامات این کشور به‌شمار می‌آید. از جمله نهادهای متولی اجرای خدمات هوشمند گردشگری دریایی و ساحلی عمان به‌غیر از وزارت فوق می‌توان به سازمان توسعه گردشگری عمان و اداره حفاظت از محیط زیست ساحلی و دریایی اشاره کرد [۵۵].

در خصوص حمایت‌های آموزشی و ترویجی، باید گفت دولت این کشور برای فعالان محلی حوزه گردشگری و سرمایه‌گذاران گردشگری ساحلی و دریایی به ارائه آموزش‌های عمدتاً رایگان در زمینه مدیریت پسماند ساحلی، استانداردهای خدمات گردشگری ساحلی/دریایی و طراحی و اجرای سفرهای جمعی (تور) می‌پردازد. شرکت در دوره‌ها برای دریافت وام یا پروانه سرمایه‌گذاری برای کلیه طرح‌ها الزامی نیست؛ اما برای شماری از طرح‌ها ارائه مدرک پایان دوره شرط تخصیص مجوز طرح به متقاضی و دریافت اعتبارات مالی است. در خصوص پیشران‌های قانونی نیز می‌توان گفت؛ فرایند اخذ مجوزها به‌واسطه بسترهای برخط، حذف و کاهش مراحل اداری ثبت درخواست و تسریع در صدور مجوز نهایی (۳ تا ۵ روز) تسهیل شده است [۵۶].

آنچه در الگوی مدیریت گردشگری دریایی/ساحلی عمان قابل توجه است، آن است که عمده مدیریت و راهبردهای عملیاتی برعهده وزارتخانه گردشگری در این کشور است و نهادهای استانی، نقش هماهنگی، صدور مجوزهای محلی و تسهیل ارتباط نهادهای محلی با شهرداری‌ها

را دارند. مناطق آزاد یا ویژه اقتصادی نیز ضمن آنکه تحت نظارت دولت مرکزی هستند، با استقلال نسبی اجرایی، مدیریت زیرساخت‌های گردشگری ساحلی را برعهده دارند [۵۷].

در ادامه و ذیل جدول ۱ ضمن طبقه‌بندی راهبردهای مقاصد در راستای حمایت از گردشگری ساحلی و دریایی به تدقیق راهبردهای صورت گرفته ذیل هریک از مقولات به تفکیک مقصد پرداخته شده است. گفتنی است؛ پس از احصای مجموعه اقدامات صورت گرفته توسط پنج مقصد مورد مطالعه، راهبردها به لحاظ موضوعی ذیل مقولات واحدی قرار گرفته‌اند تا بدین ترتیب دسته‌بندی موضوعی مشخصی از راهبردهای اجرایی و سیاستی به کار گرفته شده توسط مقاصد به دست آید.

جدول ۱. اقدامات کشورهای در راستای حمایت از گردشگری ساحلی و دریایی

کشور					اقدامات/ حمایت‌ها در راستای توسعه اقتصاد دریامحور
عمان	مالزی	اسپانیا	کره جنوبی	ترکیه	
✓			✓	✓	معافیت مالیات بر حقوق گمرکی
		✓			معافیت از مالیات بر دارایی
		✓			معافیت از مالیات انتقال املاک
				✓	معافیت از مالیات بر ارزش افزوده
✓		✓	✓	✓	معافیت از مالیات بر درآمد
				✓	پوشش بخشی از هزینه آب، برق و گاز
				✓	ارائه یارانه خرید تجهیزات گردشگری ساحلی
	✓	✓		✓	ارائه اعتبارات مالی جهت نوسازی زیرساخت‌های گردشگری ساحلی و دریایی
		✓		✓	ارائه یارانه آموزش نیروی انسانی
✓	✓	✓	✓	✓	ارائه وام کم‌بهره جهت سرمایه‌گذاری در حوزه گردشگری ساحلی و دریایی
✓	✓	✓	✓	✓	واگذاری بلندمدت زمین/ اسکله
				✓	ساخت و تعمیر زیرساخت‌های پایه
	✓			✓	ارائه مشاوره کسب‌وکار به سرمایه‌گذاران خصوصی و تعاونی‌ها
✓	✓	✓	✓	✓	آموزش به فعالان حوزه گردشگری ساحلی-دریایی
			✓	✓	ابجاد کارزارهای تبلیغاتی در عرصه ملی و بین‌المللی
	✓				آموزش پارک‌بانان و هم‌یاران ناظر بر سلامت سواحل

کشور					اقدامات / حمایت‌ها در راستای توسعه اقتصاد دریامحور
عمان	مالزی	اسپانیا	کره جنوبی	ترکیه	
			✓		ایجاد امکان اتصال مناطق ساحلی به شبکه اینترنت پرسرعت
✓		✓	✓		حمایت‌های ناظر بر تحقق هوشمندسازی
✓		✓	✓		طراحی سامانه‌های هوشمند جهت پیش و پیش‌بینی تغییرات خط ساحلی
✓		✓	✓		ارائه سیستم پیش‌داشت برخط در مناطق گردشگری ساحلی و دریایی
✓	✓	✓	✓	✓	ایجاد نهادهای نظارتی دولتی به‌منظور هماهنگی و جلوگیری از تداخل وظایف
✓	✓	✓	✓	✓	تسهیل صدور مجوز سرمایه‌گذاری ساحلی/ دریایی
					اقدامات نظارتی
					اقدامات قانونی

مأخذ: نگارنده.

نکته حائز اهمیت آنکه هر کشور در راستای حمایت از اقتصاد دریامحور دست کم از یک اقدام ذیل هر ۶ پیشران مطرحه بهره‌مند شده است. به بیان دیگر، مقاصد مورد مطالعه حمایت از اقتصاد دریامحور با تأکید بر گردشگری را نه به‌عنوان راهبردی تک‌وجهی بلکه به‌مثابه بسته‌ای ترکیبی قلمداد کرده‌اند.

ذیل پیشران‌های قانونی تسهیل صدور مجوز سرمایه‌گذاری و ذیل پیشران‌های نظارتی ایجاد نهاد نظارتی دولتی به‌منظور هماهنگی و جلوگیری از تداخل وظایف از جمله راهبردهایی بوده‌اند که کلیه مقاصد مورد ارزیابی به‌منظور حمایت از اقتصاد دریامحور از آن بهره برده‌اند. به نظر می‌رسد، تسهیل صدور مجوز سرمایه‌گذاری ساحلی و دریایی از جمله اصلی‌ترین و ابتدایی‌ترین راهبردها در راستای حمایت از ورود بخش خصوصی و تعاونی به این عرصه از گردشگری است.

همچنین از اقدام کلیه مقاصد مورد مطالعه به ایجاد/ در نظر داشتن نهادی نظارتی چنین برمی‌آید که نظارت بر نهادهای دولتی، خصوصی و تعاونی فعال در حوزه گردشگری ساحلی و دریایی به‌منظور تضمین هماهنگی و جلوگیری از تداخل وظایف میان آنها از جمله مهم‌ترین و پایه‌ای‌ترین راهبردهای مدیریت یکپارچه و متوازن در این حوزه به‌شمار می‌رود که می‌تواند به افزایش بهره‌وری، تقویت شفافیت و پاسخ‌گویی و ارتقای استانداردهای طرح‌های گردشگری بینجامد.

از دیگر راهبردهایی که کلیه مقاصد مورد مطالعه از آنها بهره برده‌اند می‌توان به آموزش فعالان حوزه گردشگری ساحلی/ دریایی اشاره کرد. این راهبرد به‌منظور تضمین کارآمدی اقدامات سرمایه‌گذاران و فعالان عرصه گردشگری ساحلی و دریایی در چارچوب حفاظت محیطی، ارتقای تجربه گردشگران و مدیریت مخاطرات صورت گرفته است. مشروط‌سازی دریافت شماری از مشوق‌های مالی و اخذ پروانه سرمایه‌گذاری به گذراندن دوره‌های آموزشی تخصصی در برخی از مقاصد نیز نشان از آن دارد که سیاستگذاران شرکت در دوره‌های آموزشی را در همسویی اقدامات سرمایه‌گذاران با سیاست‌های کلی زیست‌محیطی و سایر اهداف و چشم‌اندازهای این حوزه مؤثر می‌دانند. به نظر می‌رسد، بومی‌سازی و پیاده‌سازی این رویکرد در کشور بتواند به‌مثابه ابزار تنظیم‌گری هوشمند،^{۱۰} به ایجاد زبان مشترک نهادی، بهبود کیفیت طرح‌ها و تضمین همسویی آنها با استانداردهای محیطی منجر شود. همچنین الگوگیری از مقاصد مورد مطالعه در حوزه آموزش فعالان گردشگری ساحلی و

1. Smart Regulatory Instrument

۲. این سیاست به‌مثابه ابزار تنظیم‌گری هوشمند تلقی شده که به‌واسطه آن دولت قادر است به‌جای دخالت مستقیم، از شرط‌گذاری آموزشی برای همسوسازی رفتار بازیگران استفاده کند.

دریایی همسو با مشروط‌سازی دریافت حمایت‌های مالی و اخذ پروانه سرمایه‌گذاری در پهنه‌های آبی به تضمین کارآمدی حمایت‌ها منجر شود. ارائه وام کم‌بهره جهت سرمایه‌گذاری در حوزه گردشگری ساحلی و دریایی و تخصیص بلندمدت زمین و اسکله به سرمایه‌گذاران از دیگر راهبردهایی است که کلیه مقاصد مورد مطالعه از آنها بهره‌مند شده‌اند. به نظر می‌رسد، این دو راهبرد با از میان برداشتن موانع مالی سرمایه‌گذاران مشوق مناسبی برای ورود بخش خصوصی و تعاونی به عرصه گردشگری ساحلی و دریایی هستند. چنان‌که در شماری از مطالعات نیز این دو راهبرد در بسیاری از کشورها به‌عنوان کلید اصلی جذب سرمایه‌گذار مطرح شده‌اند [۵۸ و ۵۹]. بهره‌گیری از الگوی توسعه مشارکتی در قالب آموزش پارک بانان و هم‌یاران حفاظت از سواحل از جمله ابتکاراتی است که تنها توسط کشور مالزی به کار برده شده است. به نظر می‌رسد، پیاده‌سازی این راهبرد در کشور بتواند به ارتقای هم‌افزایی میان بخش خصوصی، دولتی و جامعه محلی منجر شود و ضمن ارتقای رصدپذیری تغییرات اقلیمی نقاط هدف گردشگری ساحلی و دریایی به گامی مؤثر در اجرایی‌سازی توسعه مشارکتی گردشگری بدل شود.

۹. بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به تمرکز مواد (۶۰، ۶۱ و ۸۳) برنامه هفتم پیشرفت بر اقتصاد دریامحور و تأکید بر بهره‌مندی از ظرفیت سواحل و دریاها در مطالعه پیش‌رو شناسایی اقدامات و راهبردهای کشورهای منتخب به‌منظور بهره‌مندی از ظرفیت سواحل و دریاها در حوزه گردشگری به‌مثابه هدف اصلی مطالعه پیگیری شد. به‌طور کلی نهادهای مرکزی متولی در حوزه ایجاد مدیریت یکپارچه گردشگری دریایی/ساحلی دارای اختیاراتی از قبیل تعیین مناطق خاص برای توسعه گردشگری ساحلی، وضع قوانین اختصاصی برای این مناطق، اولویت‌دهی به طرح‌های گردشگری براساس ظرفیت‌های بوم‌شناختی و نیازهای اقتصادی منطقه، پایش تغییرات خط ساحلی، ارزیابی تراکم گردشگران در نقاط آسیب‌پذیر و نوسازی زیرساخت‌های فرسوده هستند. همچنین، از ارزیابی اقدامات موفقیت‌آمیز مناطق برگزیده چنین برداشت می‌شود که حمایت از اقتصاد دریامحور در گروی اتخاذ رویکردی زنجیروار به راهبردهای حمایتی است.

کشورهای مورد ارزیابی در حمایت از اقتصاد دریامحور به مجموعه‌ای از اقدامات دست زده است که می‌توان آنها را ذیل ۶ راهبرد حمایت‌های مالی، نظارتی، زیرساختی، ترویجی و آموزشی، قانونی و ناظر بر هوشمندسازی ساماندهی کرد.

به‌طور مشخص تسهیل صدور مجوز سرمایه‌گذاری، ارائه وام کم‌بهره جهت سرمایه‌گذاری در حوزه گردشگری ساحلی و دریایی، آموزش فعالان این شاخه از گردشگری و در نظر داشتن نهاد نظارتی دولتی به‌منظور هماهنگی و جلوگیری از تداخل وظایف از جمله راهبردهایی بوده‌اند که کلیه مقاصد مورد ارزیابی به‌منظور تسهیل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی از آن بهره برده‌اند. همچنین هر پنج مقصد مورد مطالعه، در راستای تسهیل ورود بخش خصوصی و تعاونی به عرصه گردشگری ساحلی و دریایی به اجرایی‌سازی راهبردهایی همچون ایجاد شبکه واحد خدمات الکترونیک و حذف مراحل زائد در خواست سرمایه‌گذاری و ارائه وام کم‌بهره به سرمایه‌گذاران پرداخته‌اند.

نکته قابل بحث دیگر آنکه دریافت مشوق‌های مالی از قبیل معافیت مالیاتی و وام‌های کم‌بهره به عواملی چون شرکت در دوره‌های آموزشی، ارائه تضامین کاهش مصرف انرژی، بهبود دسترسی به مقاصد گردشگری، رعایت اصول پایداری محیطی، اتخاذ تدابیری جهت رفع مشکلات ترافیکی و توسعه گردشگری در مناطق کمتر گردشگرپذیر بوده است.

در ادامه پیشنهادهای زیر با تأکید بر رویکردی زنجیروار ارائه می‌شود:

■ ارائه حمایت مالی از سرمایه‌گذاران گردشگری دریایی

- اعطای معافیت‌های مالیاتی (اعم از معافیت بر حقوق گمرکی، معافیت از مالیات بر دارایی، معافیت از انتقال املاک، معافیت از مالیات بر

ارزش افزوده و معافیت از مالیات بر درآمد با رویکرد پلکانی کاهشی) ضمن مشروط‌سازی آن بر گذراندن دوره‌های آموزشی توأم با پوشش بخشی از هزینه حامل‌های انرژی و اعطای اعتبارات مالی جهت نوسازی و بازسازی می‌تواند اقدام مؤثری در تسهیل ورود تعاونی‌های محلی و سرمایه‌گذاران حوزه گردشگری دریایی/ ساحلی به‌شمار رود. اتخاذ سیاست معافیت مالیاتی پلکانی با رویکرد کاهشی ضمن فراهم آوردن فضای تنفسی مالی در سال‌های اولیه به کاهش احتمال ابتلا به مخاطرات عملیاتی و وابستگی بلندمدت سرمایه‌گذاران به حمایت‌های مالی دولت منجر می‌شود.

■ ارائه حمایت‌های آموزشی به‌مثابه شرط صدور مجوز سرمایه‌گذاری و مشوق‌های مالی

– ارائه مشاوره کسب و کار به سرمایه‌گذاران خصوصی و تعاونی‌ها، ارائه آموزش‌های مرتبط به جامعه محلی در راستای توسعه اشتغال بومی و توانمندسازی جهت بازاریابی مقصد از خلال دیپلماسی عمومی از جمله حمایت‌های نهادی دولت در راستای توسعه اقتصاد دریامحور با تأکید بر گردشگری به‌شمار می‌رود.

– همچنین به‌منظور پیروی از الگوی توسعه مشارکتی گردشگری در جریان ارائه حمایت‌های آموزشی، ارتقای میزان و کیفیت گزارش‌های تخلقات سرمایه‌گذاری حوزه مذکور پیشنهاد می‌شود با همکاری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداری‌ها به آموزش و جذب نیروی محلی در قالب همیاران سلامت ساحل و دریا و فعال‌سازی سامانه مردمی در زمینه گزارش تخلقات و

– به‌منظور حمایت از سرمایه‌گذاران حوزه گردشگری ساحلی و دریایی توأم با تضمین کارایی طرح‌ها و اجرای سیاست‌ها در چارچوب حفاظت محیطی پیشنهاد می‌شود به مشروط‌سازی دریافت حمایت‌های مالی، اخذ پروانه سرمایه‌گذاری به گذراندن دوره‌های آموزشی تخصصی، دریافت استانداردهای داخلی و خارجی مربوط به گردشگری سبز و ملاحظات زیست‌محیطی پرداخته شود.

– همچنین به‌منظور ارتقای دسترس‌پذیری به سفر، بهره‌مندی متوازن از ظرفیت‌های گردشگری نقاط ساحلی/ دریایی پیشنهاد می‌شود به مشروط‌سازی دریافت حمایت‌های مالی به سرمایه‌گذاری در مناطق کم‌گردشگرپذیر و تحقق دسترس‌پذیری برای اقشار مختلف جمعیت پرداخته شود.

■ حمایت‌های زیرساختی

– همسو با حمایت‌های زیرساختی و تسهیل ورود سرمایه‌گذاران پیشنهاد می‌شود اقداماتی از قبیل ساخت و تعمیر زیرساخت‌های پایه و ارائه بلندمدت اراضی/ اسکله (با تعیین اجاره‌بها براساس ارزیابی کارشناس) در دستور کار قرار گیرد.

■ مدیریت یکپارچه گردشگری دریایی/ ساحلی

– با نظر بر حکم بند «ج» ماده (۸۳) برنامه هفتم پیشرفت با موضوع تشکیل شورای استانی به ریاست وزیر کشور یا نمایندگان واجد شرایط جهت ایجاد مدیریت یکپارچه در سواحل کشور و عدم ارائه گزارش مطلوب عملکردی از سوی شوراهای مربوطه تاکنون (بنابر گزارش ناظر اجرایی برنامه در سال اول اجرای برنامه هفتم) بایسته است کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی بر اجرای این حکم نظارت داشته باشد.

■ تسهیل صدور مجوزهای حوزه گردشگری دریایی/ ساحلی

– به‌منظور حمایت از سرمایه‌گذاران حوزه گردشگری دریامحور و تسهیل صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری گردشگری دریایی/ ساحلی همسو با قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار (مصوب ۱۴۰۱/۲/۵) در راستای مانع‌زدایی از فضای کسب و کار بایسته است بر روند صدور مجوزهای این حوزه در درگاه ملی صدور مجوزها و نظارتی مستمر و سامان‌مند صورت پذیرد.

- [1] Clark, J. R. (1992). Integrated management of coastal zones (FAO Fisheries Technical Paper No. 327). Rome: FAO”.
- [2] Choudri, B. S., Baawain, M., & Ahmed, M. (2016). An overview of coastal and marine resources and their management in Sultanate of Oman. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 7(1), 29-44”.
- [3] Al-Awadhi, T., AlNasiri, N., Ahsan, R., Hereher, M., & Charabi, Y. (2022). An integrated approach to coastal zone management to control development and ensure sustainability in a rapidly increasing coastal urban environment: The Sultanate of Oman. *Env*” [10.1089/env.2020.0075](https://doi.org/10.1089/env.2020.0075).
- [4] FAO. (1992). Integrated management of coastal zones. In *Development of Coastal Areas and Enclosed Seas* (FAO Fisheries Technical Paper No. 327). Rome: FAO”.
- [5] Shi, T., & Xu, J. (2019, October). Integrated Coastal Zone Management: A Workable Way to Address Coastal and Ocean Problems. In *4th International Conference on Modern Management, Education Technology and Social Science (MMETSS 2019)* (pp. 371-376). Atlantis Press.
- [6] Ergin, A., Doğan, E., & Küçük, M. (2006). Coastal zone management in Turkey: Issues and problems. *Ocean & Coastal Management*, 49(7–8), 333–348. <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2006.03.003>”.
- [7] Aydın, M., Oruç, O., Şahinöz, A., & Polat, N. (2022). Integrated coastal zone management (ICZM) in Turkey: Current situation, problems, and solution proposals. *Sustainability*, 14(19), 12179.
- [8] UN-Tourism/ OECD (selected). (2025). Promoting sustainable ocean economies (governance goals for blue economy). OECD Publishing.
- [9] Ministry for the Ecological Transition (Spain). (n.d.). Dirección General de la Costa y el Mar (mandate overview). Retrieved 2025-09-05.
- [10] World Travel & Tourism Council (WTTC). (2025). Spain — Travel & Tourism Economic Impact Factsheet/ Forecasts.
- [11] (Turkish Tourism Promotion and Development Agency. (2019). About us. Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Turkey. Retrieved May 28, 2025, from <https://tga.gov.tr/en/about-us>“.
- [12] Turkish Tourism Promotion and Development Agency (TGA). (2023). Sustainable Tourism Program: About the Program. Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Turkey. Retrieved May 28, 2025, from <https://tga.gov.tr/en/safe-and-sustainable-tourism/s>”.
- [13] Turkish Tourism Promotion and Development Agency (TGA). (2023). Incentives and Support Programs. Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Turkey”.
- [14] Hürriyet Daily News. (2025, June 4). New incentive system aims to encourage reverse migration,

minister says. <https://www.hurriyetdailynews.com/new-incentive-system-aims-to-encourage-reverse-migration-minister-209935>".

[15] Arnold Stanley. (n.d.). Tourism incentives and government supports implemented in Turkey. Retrieved from <https://arnoldstanley.com>".

[16] KOSGEB Tourism Presentation (2023) <https://www.tursab.org.tr>".

[17] Turkey Investment Office. (n.d.). Guide for tourism investors. Retrieved July 21, 2025, from <https://www.invest.gov.tr/en/sectors/pages/tourism.aspx>".

[18] Ministry of Culture and Tourism of Turkey. (n.d.). Tourism investment incentives. Retrieved from <https://prohes.com.tr>".

[19] Turkish Ministry of Culture and Tourism. (2023). Tourism sector report 2023. Retrieved July 21, 2025, from <https://www.kultur.gov.tr/EN-113976/tourism-sector-report-2023.html>".

[20] Turkish Vocational Qualifications Authority (TÜVAK). (2022). Vocational qualification standards in maritime tourism. Retrieved July 21, 2025, from <https://www.tuvak.gov.tr/en/standards/maritime-tourism>".

[21] European Commission. (2021). EU-Turkey cooperation project on maritime tourism development. Retrieved July 21, 2025, from <https://ec.europa.eu/turkey-maritime-tourism-development>".

[22] KOSGEB (Small and Medium Enterprises Development Organization). (2023). Support programs for SMEs in tourism sector. Retrieved July 21, 2025, from <https://www.kosgeb.gov.tr/en/support-programs>".

[23] Ministry of Oceans and Fisheries, South Korea. (2021). Integrated Management and Development of Coastal Areas: Policies and Strategies. Seoul: Ministry of Oceans and Fisheries".

[24] United Nations Environment Programme (2021). Republic of Korea: Marine Spatial Planning and Management Act. <https://ggim.un.org/meetings/2022/3rd-WG-MGI/documents/Session%204-Myeonghun%20Jeong.pdf>".

[25] Kim, H., Lee, S., & Jang, Y. (2023). Development of a coastal erosion monitoring system using GIS, AI, and 3D data. Proceedings of the 44th Asian Conference on Remote Sensing (ACRS 2023). Retrieved from <https://acrs-aars.org/proceeding/ACRS2023/Emerg>".

[26] Jeollanam-do Provincial Government. (n.d.). Ongoing Provincial Projects. Retrieved May 29, 2025, from <https://www.jeollanam.go.kr/contentsView.do?menuId=english0203000000>".

[27] Korea Legislation Research Institute. (2007). Special Act on the Development of the East, West and South Coast and the Back Mountain Areas. Korea Law Information Center. https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=28335&lang=ENG".

[28] Korean Law Research Institute. (2023). Coast Management Act (Act No. 18417). Retrieved from https://elaw.klri.re.kr/eng_mobile/viewer.do?hseq=49509&key=42&type=part".

- [29] Destination Stewardship Report (2022). Cooperation on Jeju Island”.
- [30] Global Sustainable Tourism Council. (n.d.). Sustainable Tourism Training Program (STTP). Retrieved August 25, 2025, from https://www.gstc.org/sustainable-tourism-training/?utm_source=chatgpt.com”.
- [31] Analysis of digitalization strategies for tourism industry in South Korea.(2024). *The Journals of Economics, Marketing & Management*, 12(1), 17-28
- [32] Ministry for the Ecological Transition and the Demographic Challenge. (n.d.). Ministry of the Ecological Transition and the Demographic Challenge. <https://www.miteco.gob.es/en.html>.
- [33] European Parliamentary Research Service. (2024). Spain’s National Recovery and Resilience Plan. Retrieved from European Parliament website”.
- [34] Ministry of Industry and Tourism (España). (n.d.). Strategy – Turismo. Retrieved from <https://turismo.gob.es>”.
- [35] Cinco Días. (2025, June 30). Benidorm ensaya el control del turismo masivo a través de la IA y del análisis de datos. El País. Retrieved August 27, 2025, from <https://cincodias.elpais.com/companias/2025-06-30/benidorm-ensaya-el-control-del-turismo-ma>”.
- [36] European Commission. (2024). Tourism competitiveness in non-peninsular Spain (RRF Projects). Retrieved July 21, 2025, from https://commission.europa.eu/projects/tourism-competitiveness-non-peninsular-spain_en”.
- [37] Fundación Biodiversidad. (2023). Programa Empleaverde. Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico. Retrieved from <https://fundacion-biodiversidad.es/proyectos/empleaverde>”.
- [38] European Commission. (2021). Green jobs and skills in the EU – Empleaverde in Spain. Retrieved from <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1320&langId=en&projectId=499>”.
- [39] Fundación Biodiversidad. (2022). Informe de resultados del Programa Empleaverde 2007–2020. Madrid: Ministerio para la Transición Ecológica”.
- [40] DLA Piper. (2021). Tax incentives for businesses in the tourism sector in Spain. <https://www.dlapiper.com/en/spain/insights/publications/2021/12/tax-incentives-for-businesses-in-the-tourism-sector/>”.
- [41] MITECO (Spanish Ministry for Ecological Transition). (n.d.). Integrated Coastal Zone Management. Retrieved May 29, 2025, from <https://www.miteco.gob.es>”.
- [42] Malaysia Investment Development Authority (MIDA). (2023). Investment incentives for tourism projects. Retrieved from <https://www.mida.gov.my/forms-and-guidelines/tax-incentives/>”.
- [43] Malaysia Investment Development Authority (MIDA). (2023). One-Stop Centre for Investments in Malaysia. Kuala Lumpur: MIDA Publications”.
- [44] Reef Check Malaysia. (2022, February 28). Expanding participatory management with Reef

Check Malaysia. Reef Check”.

[45] Ministry of Tourism, Arts and Culture Malaysia (MOTAC). (n.d.). Tourism training institute license. Retrieved August 25, 2025, from <https://www.motac.gov.my/en/services/license-application/tourism-training-institute>”.

[46] Oman Vision 2040 Official Website. <https://www.oman2040.om>”.

[47] Ministry of Heritage and Tourism (Oman). (2016). Oman National Tourism Strategy 2040”.

[48] Ministry of Environment and Climate Affairs, Oman. <https://www.meca.gov.om>”.

[49] Ministry of Heritage and Tourism. (2016). Oman National Tourism Strategy 2040. Muscat: Sultanate of Oman”.

[50] Oman Vision 2040 Committee. (2020). Oman Vision 2040: The national future vision document. Muscat: Oman Vision 2040 Office”.

[51] Oman Investment Authority. (2023). Investment opportunities in coastal and marine tourism. Muscat: OIA”.

[52] Royal Decree No. 9/2020. Oman Foreign Capital Investment Law. (2020). Official Gazette of the Sultanate of Oman”.

[53] UNWTO. (2020). Case studies on coastal community-based tourism: Oman chapter. Madrid: World Tourism Organization”.

[54] Oman Tourism College. (n.d.). Guide course. Retrieved August 25, 2025, from https://www.otc.edu.om/portal/guidecourseen/?utm_source=chatgpt.com”.

[55] Ministry of Heritage and Tourism. (2020). National Tourism Strategy 2040. Muscat: Sultanate of Oman”.

[56] Yılmaz, B. & Kantarci, K. (2013). Mass tourism development and deforestation in Turkey. Tourism and Sustainability in Turkey: Negative Impact of Mass Tourism Development.

[57] Oxford Business Group. (2020). Tourism, from The Report: Oman 2020. Retrieved from <https://oxfordbusinessgroup.com/reports/oman/2020-report/tourism>.

[58] European Commission. (2022). Spain’s Recovery and Resilience Plan. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-and-resilience-plan/spain_en

[59] Yılmaz, B. & Kantarci, K. (2013). Mass tourism development and deforestation in Turkey. Tourism and Sustainability in Turkey: Negative Impact of Mass Tourism Development.

گزیده سیاستی

مدیریت یکپارچه گردشگری ساحلی و دریایی، بهره‌مندی بهینه از ظرفیت نقاط هدف و تسهیل ورود بخش خصوصی به این حوزه نیازمند بهره‌گیری از بسته سیاستی و مدیریتی ترکیبی ذیل راهبردهای مالی، آموزشی و ترویجی، نظارتی، تقنینی و... است.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir